

Demokratia- ja julkisoikeusosasto

12.10.2022

VN/22840/2022

VN/22840/2022-OM-22

Maa- ja metsätalousministeriölle

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi elintarvikemarkkinalain muuttamisesta

1. Perusoikeusrajoitusten perustelujen täsmentäminen

Esitysluonnoksen 2 a §:ssä ehdotetaan muutettavaksi maksuaikoja koskevaa säännöstä ja 2 f §:ssä palautuksia koskevaa säännöstä. Oikeusministeriö toteaa, että kyse on säätämisyjärjestysperusteluissa kuvatulla tavalla sekä elinkeinovapauden rajoittamisesta, että sopimusvapauden rajoittamisesta. Perusoikeuksien rajoittamista tulee arvioida perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten näkökulmasta kunkin lakiehdotuksen sisältämän perusoikeusrajoituksen osalta erikseen.

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa sivulla 11 on kuvattu asianmukaisesti arvioinnin lähtökohdat. Kuitenkin arvioinnissa ei ole perusteltu näiden rajoitusten asianmukaisuutta suhteessa perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin. Rajoitusedellytysten suhdetta esitykseen vaikuttaa arvioidun lähinnä sen osalta, minkä kokoisiin yrityksiin rajoitukset kohdistuvat ja viitataan. Säätämisyjärjestysperusteluista vaikuttaisi puuttuvan kokonaisuudessaan arvio, millä perusteella 2 a §:n ja 2 f §:n mukaisten rajoitusten katsotaan olevan hyväksyttäviä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Oikeusministeriö katsoo, että esitykseen on välttämätöntä lisätä rajoitusedellytysten täyttymistä koskeva arviointi.

2. Elintarvikemarkkinavaltuutetun uusi tehtävä seurata markkinoita

Esitysluonnoksen 5 §:ään lisättäisiin elintarvikemarkkinavaltuutetulle uusi tehtävä seurata elintarvikemarkkinoita. Säännöskohtaisissa perusteluissa sivulla 9 perustellaan tätä lisäysehdotusta muun muassa seuraavasti

- ”Jotta valtuutettu tosiasiallisesti kykenisi toteuttamaan tehokkaasti tehtävänsä, ehdotetaan pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että valtuutetulle lisätään selkeä velvoite markkinoiden seuraamisesta. Markkinoiden seurannalla viitataan tässä yhteydessä mahdollisuuteen selvittää esimerkiksi vallitsevia markkinaolosuhteita ilman, että selvittämiseen liittyy varsinaista epäilystä elintarvikemarkkinalain säännösten rikkomisesta”

Demokratia- ja julkisoikeusosasto

12.10.2022

VN/22840/2022

VN/22840/2022-OM-22

Ehdotus ei sisältäisi valtuutetulle uusia toimivaltuuksia tämän seurantatehtävän toteuttamiseen, vaan ilmeisesti seuranta tapahtuisi nykyisten toimivaltuuksien puitteissa. Esitysluonnoksesta jää näin jossain määrin epäselväksi, onko kyse tosiasiallisesti uudesta tehtävästä, joka tulee valtuutetun tehtäväksi vai onko kyse enemmänkin informatiivisesta maininnasta. Mikäli kyse on tosiasiallisesti uudesta tehtävästä, olisi perusteltua kuvata perusteluihin tarkemmin, mitä tämä markkinoiden seuraamistehtävä tarkoittaisi, jotta valtuutetulla on mahdollisuudet toiminnassaan huomioida, millaista seurantaa tämän tehtävän toteuttamiseksi edellytetään. Mikäli taas kyse on asiasta, jonka on katsottu kuuluvan valtuutetun tehtäviin joka tapauksessa ja muutos olisi sen vuoksi lähinnä informatiivinen, on tämä perusteltua täsmentää perusteluihin.

3. Neuvottelua ja sovinnon edistämistä koskeva muutosehdotus

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että 9 §:ään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan elintarvikemarkkinavaltuutettu voi myös pyydettyään hyvien liiketapojen vastaisten käytäntöjen estämiseksi avustaa osapuolia riitatilanteessa, jossa vedotaan kauppalaan 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilanteen olevan käsillä. Ehdotuksen suhde voimassaolevan lain 2 momenttiin, jonka mukaan elintarvikemarkkinavaltuutettu voi tarvittaessa avustaa osapuolia riitatilanteessa selvittämällä asiaa ja pyrkimällä edistämään asian sovinnollista ratkaisua, vaikuttaa jossain määrin epäselvältä. Voimassaolevan lain 2 momentin mukaisessa tilanteessa vaikuttaisi olevan kyse osapuolten välisessä riidassa avustamisesta ja toisaalta ehdotetussa uudessa 3 momentissa vaikuttaisi olevan myös kyse riitatilanteesta, joka olisi kuitenkin vain yhden kauppalaan kohdan mukainen riitatilanne. Ehdotetun 3 momentin suhdetta voimassaolevan lain 2 momenttiin olisi perusteltua täsmentää jatkovalmistelussa, jotta näiden momenttien välinen suhde on nyt esitysluonnoksessa kuvattua selkeämpi ja näin elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivalta olisi selkeämpi.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Lauri Koskentausta

VN/22840/2022-OM-22

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: